บทที่3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional Descriptive study) เพื่อศึกษาถึงการใช้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัด เขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี จำนวนทั้งหมด 9 แห่ง โดยการคำณวนขนาดตัวอย่างที่ต้องใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ทั้งสิ้น 384 หลังคาเรือน และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเพิ่มจากจำนวนตัวอย่างที่คำณวนได้อีก ร้อยละ 10ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด เพื่อป้องกันความคาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งรวมได้ทั้งสิ้น 422 หลังคาเรือน โดยประชากรที่อาศัยอยู่ในครอบครัว ในแต่ละหลังคาเรือนเป็นประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์การใช้บริการสาธารณสุขของชุมชนแออัด

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการคำณวนขนาดของตัวอย่างจากสูตรดังนี้ (การวิจัยชุมชนทางการแพทย์, 2533)

$$n = \frac{Z^2 pq}{d^2}$$

เนื่องจากชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี ไม่เคยมีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัดแห่งนี้ จึงคิดค่าสัดส่วน

ของประชากรที่มีการไปใช้บริการสาธารณสุข ร้อยละ 50 ซึ่งเป็นค่าสัดส่วนที่ใช้จำนวนตัวอย่างมากที่สุด (Lwanga S.K. and S.lemeshow,1991)

n= จำนวนตัวอย่าง(หลังคาเรือน)

Z= ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (1.96)

p= สัดส่วนของประชากรที่มีการไปใช้บริการสาธารณสุข ร้อยละ 50(p=0.5)

q= 1-p(1-0.5 = 0.5)

d= ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ = 0.5

$$n = \frac{Z^2 pq}{d^2}$$

$$= \frac{(1.96)^2 (0.5)(0.5)}{(0.05)^2}$$

= 384 หลังคาเรือน

เพื่อลดความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นในตัวอย่างที่ศึกษา (Sampling Error) จึงกระจายจำนวนตัวอย่างให้เท่าๆ กันในชุมชนแออัดทั้งหมด 9 แห่ง โดยสุ่มจำนวนหลังคาเรือนมาชุมชนละร้อยละ 34 และเนื่องจากบางหลังคาเรือน ประกอบไปด้วย หลายครอบครัวอยู่รวมกัน จึงกำหนดที่จะใช้เป็นตัวแทนในการให้ขอ้มูล หลังคาเรือนละ 1 ครอบครัว ในการสุ่มหลังคาเรือนในแต่ละชุมชน กระทำโดยจับฉลากที่มีชื่อหัวหน้าครอบครัวให้ได้เท่ากับจำนวนตัวอย่างที่คำณวนไว้แล้วลงสัมภาษณ์ตามสลากที่จับได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง

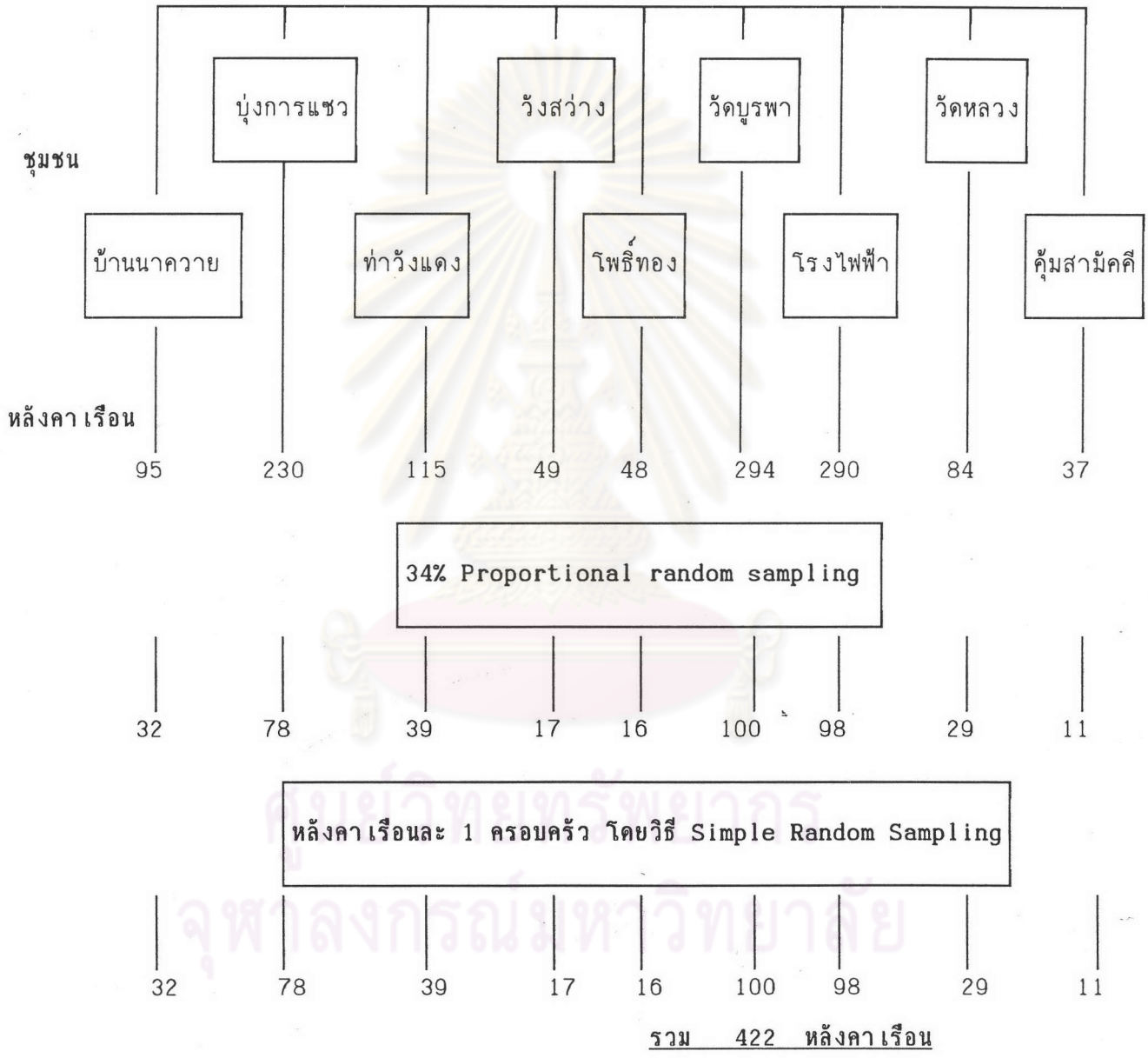

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาโดยมีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์และสมมุติฐานของการวิจัยนี้ และได้ผ่านการตรวจสอบเนื้อหา(Content Validity) โดยอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน แล้นำไปทดสอบ(Pre-test) กับประชาชนในชุมชนแออัดเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 30 ชุด แล้วจึงนำแบบสัมภาษณ์นั้นมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยแบบสัมภาษณ์นั้นมี เนื้อหาประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่1. ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของประชากรที่ศึกษา

ส่วนที่2. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

ส่วนที่3. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บริการสาธารณสุขของประชากรที่ศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือแจ้งนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองอุบลราชธานี เพื่อประสานงานและขอความร่วมมือจากกองอนามัยสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองอุบลราชธานี

2. ทำหนังสือประสานงานกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขออัตรากำลังในการสัมภาษณ์ 5 คนซึ่งเป็นพยาบาลทั้งหมดและเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยพร้อมทั้งอบรมวิธีการการสัมภาษณ์ ตลอดจนซักซ้อมความเข้าใจในการตอบแบบสอบถาม

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกวันในชุมชนแออัดจนครบตามจำนวนตัวอย่างที่ต้องการใช้ระยะเวลา 20 วัน ตั้งแต่ 10 ต.ค.-30 ต.ค.2537 พร้อมกับตรวจสอบความเรียบร้อยและความถูกต้องของข้อมูลที่ได้

4. แปลงข้อมูลที่ได้เป็นระหัส (Coding) ตามคู่มือการลงระหัสที่จัดเตรียมไว้บันทึกข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

การประมวลผลข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูณ์ของแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน

2. ลงรหัสในแบบฟอร์ม โดยใช้คู่มือการลงรหัสที่สร้างขึ้น (coding)

3. นำรหัสบันทึกข้อมูลลงแผ่นแม่เหล็กด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

4. ตรวจสอบความถูกต้องและสอดคล้องของข้อมูล

5. วิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (STATISTICAL PACKAGE FOR THE SOCIAL SCIENCE PERSONAL COMPUTER PLUS)

<u>การวิเคราะห์ข้อมูล</u>

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) และสถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) โดยใช้โปรแกรม spss/pc+ วิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา เชื้อชาติ สถานภาพการอยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนสมาชิกที่มีรายได้ในครอบครัว รายได้ของครอบครัว เศรษฐานะของครอบครัว ครอบครัวที่มีการไปใช้บริการ การรับรู้เกี่ยวกับความรุนแรงของความเจ็บป่วย การใช้บริการสาธารณสุขของประชาชนในชุมชนแออัดในสถานบริการของภาครัฐบาล และ ภาคเอกชน ประเภทของบริการ ได้แก่ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละแล้วนำเสนอเป็นตาราง

2. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านประชากร ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านการรับรู้เกี่ยวกับความรุนแรงของความเจ็บป่วย กับการไปใช้บริการในสถานบริการของภาครัฐบาล และ ภาคเอกชน โดยใช้ Chi-Square Test

3. ทดสอบสมมติฐานของการศึกษา ด้วย chi-square test และ t-test